

VAS MEGYEI KATASZTRÓFAVÉDELMI IGAZGATÓSÁG

ELŐTERJESZTÉS

a Vas Megyei Közgyűlés részére

A katasztrófavédelmi tevékenységet végrehajtó civil szervezetek (önkéntes tűzoltó egyesületek, önkéntes polgári védelmi szervezetek, mentőcsoporthoz) szakmai tevékenységének értékelése
című tárgysorozathoz

Előterjesztő:

**Dr. Bognár Balázs t. dandártábornok
igazgató**

I. Bevezetés:

A tűz elleni védekezés, a tűzoltás és a különböző káresemények felszámolására irányuló mentési feladatok évszázadok óta a tűzoltóság feladata. A középkorban a céhek feladata volt a tűz elleni harc. Magyarországon a XIX. század második felében – az 1867-es kiegyezést követően – jöttek létre nagy számban tűzoltó egységek.

A XXI. század társadalmi, ipari fejlődésével járó kihívások, a globális felmelegedés okozta időjárási extrémítások szükségessé tették a védekezési rendszer korszerűsítését, így a katasztrófavédelmi rendszer fontos elemivé váltak az önkéntes polgári védelmi szervezetek a mentőcsoporthoz is. A mentőcsoporthoz elsősorban a nagy kiterjedésű, elhúzódó káresemények felszámolása során alkalmazhatóak, amikor szükséges a tűzoltó erők megerősítése, váltása.

Nagy szükség van azokra az önkéntes szervezetekre, amelyek a hivatásos katasztrófavédelmi szervek megelőző, mentő és kárfelszámoló, valamint helyreállító tevékenységét segíteni tudják. A téli rendkívüli időjárások, a kialakult ár- és belvízi helyzetek, valamint a viharok kezelése során bebizonyosodott, hogy az önkéntes közreműködők komoly segítséget nyújthatnak a hivatásos katasztrófavédelmi szervek részére.

II. Önkéntes tűzoltó egyesületek

Vas megyében működő önkéntes tűzoltó egyesületek besorolása:

Vas megye az önkéntesség szempontból élenjáró szerepet tölt be hazánkban, ugyanis az ország valamennyi megyéjét figyelembe véve itt található a legtöbb – együttműködési megállapodással rendelkező – önkéntes tűzoltó egyesület. A megye hivatásos tűzoltó parancsnokságai jelenleg nyolcvanhárom (83) egyesülettel (a továbbiakban: ÖTE) rendelkeznek együttműködési megállapodással.

A megállapodás kategóriája az ÖTE rendelkezésére álló erő-, eszközállomány alapján a következők szerint határozható meg:

I. kategória: a tűzoltási, műszaki mentési tevékenység ellátásához az ÖTE rendelkezik tűzoltó gépjárművel vagy olyan gépjárművel, ami alkalmas a tűzoltáshoz és műszaki mentéshez szükséges szakfelszerelések, oltóanyag, tűzoltó személyzet szállítására és a tevékenységi területén aktívan közreműködik a tűzoltói feladatok ellátásában;

II. kategória: a tűzoltási, műszaki mentési tevékenység ellátásához az ÖTE nem rendelkezik az I. kategóriának megfelelő gépjárművel, vagy rendelkezik az I. kategóriának megfelelő gépjárművel, de felszerelése vagy felkészültsége alapján a tűzoltói feladatok ellátását csak esetenként végzi;

III. kategória: az ÖTE tűzoltási, műszaki mentési tevékenységet nem végez, de tűzmegelőzési tevékenységén belül ifjúságnevelő és hagyományőrző tevékenységet aktívan lát el.

Az együttműködő egyesületek közül 45 egyesület I. kategóriás, 26 egyesület II. kategóriás, 12 egyesület III. kategóriás megállapodást kötött. Az I-es és a II-es kategóriás egyesületek káreseményeknél is beavatkozhatnak.

A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény alapján, azon ÖTE-k, akik a feltételeknek megfelelnek önállóan is beavatkozhatnak. Amennyiben a közvetlen beavatkozást végző tagok az előírt szakmai képzéssel rendelkeznek, továbbá rendszeresített, bevizsgált felszerelések, megkülönböztető jelzéssel ellátott tűzoltó gépjármű is készenlétben áll, ott – kérésükre – rendszerbeállító, továbbá évente minősítő gyakorlat kerül végrehajtásra. A gyakorlatok sikeres végrehajtása után az ÖTE tűzoltás vezetői jogosultságot szerez és az általa vállalt területen önálló tűzoltói beavatkozást is végezhet.

Vas megyében kettő egyesület (Hosszúpereszteg ÖTE és Óriszentpéter ÖTE) lát el önálló beavatkozási feladatokat.

Annak érdekében, hogy az ÖTE-k késedelem nélkül értesülhessenek a tevékenységi területükön bekövetkezett káreseményekről, kiépítésre került egy SMS-alapú értesítési rendszer, így a megyei műveletirányító ügyeletekre beérkezett jelzés fogadását követően a rendszer automatikus értesítést küld az adott területre vonulást vállaló egyesület által megadott hat (6) ÖTE tag részére. Az SMS-értesítés mellett, 2019 februárjától bevezetésre került a részletesebb információkat is tartalmazó, valamint mennyiségi korláttal nem érintett e-mail alapú értesítési rendszer is.

Önkéntes tűzoltó egyesületek vonulása káresetekhez:

2020-ban 48 önkéntes tűzoltó egyesület összesen 319 alkalommal segítette a hivatásos, illetve az önkormányzati tűzoltóságok beavatkozásait. Ebből 84 alkalommal tűzhöz, 235 esetben műszaki mentéshez vonultak

2021. szeptember 31-ig 51 önkéntes tűzoltó egyesület összesen 287 káresethez vonult. A beavatkozások során 111 alkalommal tűzoltásban, 176 esetben műszaki mentési feladatok végrehajtásában működtek közre.

Az idei tüzesetek közül zömében szabadtéri tűz (27), és otthon jellegű tűz (21) volt, ahol az önkéntesek közreműködtek a tűzoltásban.

A műszaki mentések során a viharok következményeinek felszámolásában (44) és közlekedési balesetek (40) helyszínén segítettek a hivatásos és önkormányzati tűzoltóságok munkát.

Önkormányzati tűzoltóságok és önkéntes tűzoltó egyesületek támogatása:

Az idei év februárjában az önkormányzati tűzoltóságok (melyek közttestületi formában működnek és önkéntes tűzoltó tagokkal is rendelkeznek), valamint önkéntes tűzoltó egyesületek – az előző év szakmai tevékenységük elismeréseként – többlettámogatásban részesültek. A Vas megyében működő öt önkormányzati tűzoltóság – szervezetenként – 250.000. Ft, tehát összesen 1.250.000. Ft támogatást kaptak. Az I-es kategóriás ÖTE-k 300.000. Ft, a II. kategóriás ÖTE-k 204.347 Ft támogatást kaptak. Ez összesen 18.813.022. Ft összegű támogatást jelent a Vas megyei szervezeteket tekintve.

2021-ben 82 tűzoltó egyesület pályázott. Az elbírálás során azok az igények kerültek preferálásra, amelyek az adott egyesület tevékenységi területének veszélyeztetettségét figyelembe véve foglalmazták meg a pályázati igényeket. A vasi önkéntesek munkájának országos szakmai elismertségét jelzi, hogy az elnyert pályázati támogatás 60 millió 960 ezer forint volt (az országos pályázati összeg 12,6 %-a).

Az önkormányzati tűzoltóságok részére kiírt pályázaton az öt Vas megyei ÖTP, 19 millió 340 ezer Ft pályázati támogatásban részesült. (Ez az országos pályázati összeg 8,6 %-a.)

Az ÖTP-k a 2021. évi működési kiadásaikra 40 millió 624 ezer Ft egyszeri, vissza nem térítendő támogatást kaptak.

III. Önkéntes polgári védelmi szervezetek, mentőcsoportok

Vas megyében megalakított mentőcsoportok besorolása:

A kárfelszámolásra és mentésre létrehozott állami, önkormányzati szervek személyi és technikai eszköz állománya kiegészítésére, a hatékony, mindenre kiterjedő kárelhárítás érdekében, a karitatív szervezetek, az önkéntes szervezetek, továbbá a gazdálkodók integrálásával a Vas Megyei Védelmi Bizottság elnökének egyetértésével, a BM Országos Katasztrófavédelmi

Főigazgatóság főigazgatójának jóváhagyásával a megyei katasztrófavédelmi igazgatóság szakmai irányításával, igazodva a közigazgatási struktúrához, megyei, járási és települési mentőcsoportok kerültek megalakításra. A mentőcsoportok rendszerbeállításával, majd a Nemzeti Minősítő Rendszerben végrehajtott minősítésükkel, jelentősen növekedett Vas megye állampolgárainak biztonsága. A személyi állomány elsajátított ismeretei garantálják viharok és vízkárok (árvizek, villámárvizek, helyi vízkárok) bekövetkezése esetén a gyors, szakszerű beavatkozást.

A megyében területi rendeltetésű szervezatként egy megyei rendeletre alapított mentőszervezet, az Őrség-Goričko-Raab Mentőcsoport 44 fővel, és hét járási mentőszervezet összesen 232 fő önkéntessel működik. A megyei mentőszervezet árvízi és vízi mentési szakterületre, a járási mentőszervezetek alapvető vízkárelhárítási szakterületre szóló nemzeti minősítéssel rendelkezik.

A megye 216 települése közül jelenleg 46 településen került megalakításra önkéntes települési mentőcsoport, amely felváltotta, illetve kiegészíti az adott településeken a köteles polgári védelmi szervezeteket. A települési mentőcsoportokban kizárólag önkéntesen jelentkező állampolgárok vannak beosztva. A 46 mentőszervezetben összesen 859 fő vállalta a polgári védelmi szolgálat végrehajtását. Egy települési mentőcsoport logisztikai szakterületre, a többi mentőcsoport alapvető vízkárelhárítási szakterületre szóló nemzeti minősítéssel rendelkezik.

Az önkéntes mentőcsoportok felkészítései:

A mentőszervezetek megalakulásukat követően a hivatásos katasztrófavédelmi szervek által végrehajtott elméleti és gyakorlati felkészítéseken vesznek részt. Az elméleti felkészítéseken megismerkednek az alkalmazás során végrehajtandó szakfeladatok elméleti hátterével, megismerkednek a hatályos szabályzókkal valamint a munka- és balesetvédelmi ismeretekkel. A gyakorlati felkészítések során megismerkednek a vezetés-irányítási rendszerrel, a szükséges szakmai fogásokkal, begyakorolják a rendszeresített eszközök alkalmazását valamint a kárterületen történő együttműködést a védekezésbe bevont más szervekkel, szervezetekkel.

A gyakorlatok közül kiemelkednek a Nemzeti Minősítő rendszer gyakorlatai, amelyek során a mentőcsoportok a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság által kiadott szakmai irányelveknek megfelelően bemutatják, hogy a választott szakterületnek megfelelő szervezeti struktúrával, felszerelésekkel, eszközökkel rendelkeznek, és azokat hatékonyan tudják alkalmazni a káresemények felszámolás során. A nemzeti minősítő gyakorlat során megszerezhető nemzeti minősítés öt évig érvényes, így a minősítő gyakorlatokat minden mentőszervezet esetében öt évente meg kell ismételni. A megyében az első nemzeti minősítő gyakorlatot az Őrség-Goričko-Raab Mentőcsoport hajtotta végre 2012-ben.

A Vas Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság törekszik arra, hogy a nemzeti minősítő gyakorlatok komplex katasztrófavédelmi gyakorlatok keretében kerüljön végrehajtásra. Ennek megfelelően a gyakorlatok során összetett káresemények kerülnek modellezésre, melyek felszámolásába több szerv és szervezet (vízügyi igazgatóság, rendőrség, honvédség, mentőszolgálat, közútkezelő, közműszolgáltatók, közlekedési vállalatok, önkormányzatok, hazai és külföldi önkéntes tűzoltó egyesületek) is bevonásra kerül. A komplex gyakorlatokon egy időben 200-250 személy vesz részt.

2019-től valamennyi komplex gyakorlatba bevonásra kerül az MH 83. Poppr Emil Területvédelmi Zászlóalj önkéntes tartalékosokból álló állománya is, akik a terület biztosítási feladatokon túl az árvíz védekezési, elsősegély-nyújtási, eltűnt személy felkutatási valamint területfertőtlenítési feladatok végrehajtásában vesznek részt együttműködve a mentőcsoportok állományával.

Az önkéntes mentőcsoporthok beavatkozásai:

A mentőszervezetek elsősorban nagyobb káreseményeknél – árvizek nagy kiterjedésű viharkárok esetén kerülnek alkalmazásra. Ilyen jelentősebb esemény volt 2018-ban Hegyhátszentjakab térségét érintő rendkívüli mennyiségű eső következtében a Vadása-tavak megcsúszott gátjának a megtámasztása, ahol két napon keresztül összesen 192 fő – elsősorban mentőcsoporth illetve ÖTE tag – dolgozott.

2021 nyarán Vas megyei mentőcsoporthok is részt vettek a Somogy megyei Kadarkúton és a Baranya megyei Sellyén bekövetkezett viharkárok (jégverés) következményeinek felszámolásában.

A kiemelt jelentőségű káresemények mellett a bekövetkező helyi vízkárok, viharkárok, tüzesetek felszámolásában, műszaki mentésekben, eltűnt személyek keresésében vagy a mentési munkálatok logisztikai biztosításában vesznek részt. 2021-ben, a beszámoló összeállításáig a megyében összesen 54 esetben avatkozott be mentőszervezet.

Az önkéntes mentőszervezetek támogatása:

Az önkéntes szervezetek korszerű technikai eszközökkel történő ellátása, és azok kezelésére történő kiképzése, felkészítése a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság által kiírt nemzeti pályázatok, valamint a KEHOP pályázati rendszer keretein belül valósul meg. Ezek keretében a Vas Megyében működő önkéntes szervezetek személyszállító és terepjáró gépkocsikhoz, quad-okhoz, kisgépekhez (szivattyú, aggregátor, láncfűrész stb.) védőeszközökhöz, kéziszerszámokhoz, jutottak hozzá, továbbá a korábbi pályázatokon elnyert gépjármű technikai eszközök üzemeltetési költségei kerültek támogatásra. Három évre visszatekintve éves szinten átlagosan 70 millió Ft értékben kapnak pályázati úton támogatást.

IV. Összegzés:

A katasztrófavédelmi tevékenységet végrehajtó civil szervezetek (önkéntes tűzoltó egyesületek, önkéntes polgári védelmi szervezetek, mentőcsoporthok) nagymértékben hozzájárulnak a megye biztonságának folyamatos fenntartásához, biztosítják, hogy a bekövetkező káresemények során a helyben lévő felszerelt és felkészített önkéntesek meg tudják kezdeni a beavatkozást a hivatásos erők kiérkezéséig. Tömegesen illetve nagy területre kiterjedően bekövetkezett káresemények során a leterhelt hivatásos egységekkel együttműködve gyorsítják a károk felszámolását, ezzel biztosítják a további járulékos károk kialakulásának minimalizálását.

A Vas Megyei Katasztrófavédelmi igazgatóság a jövőben is kiemelt területként kezeli az önkéntesekkel való foglalkozást, elősegíti új szervezetek megalakulását, a meglévők folyamatos fejlesztését és továbbképzését.